

**EQUAL TRANSNATIONAL PROJECT: "EU-RECONCITE:
"European Model of a City that Reconciles"**

**ZBIORCZY PROTOKÓŁ NA TEMAT WDRAŻANIA STRATEGII GODZENIA SFERY PRYWATNEJ
I ZAWODOWEJ NA ETAPIE LOKALNEGO PLANOWANIA WYPACOWANY W RAMACH PROJEKTU
PONADNARODOWEGO "EU-RECONCITE"**

Niniejszy protokół jest efektem współpracy trzech Partnerstw w ramach ponadnarodowego Projektu "EU-Reconcite: European Model of a City that Reconciles" (Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL) „Europejski model miasta sprzyjającego godzeniu życia rodzinnego i zawodowego” realizowanego w trzech krajach: Hiszpanii, Włoszech oraz w Polsce. W tworzeniu tego dokumentu wzięło udział 25 organizacji: 12 hiszpańskich, 7 włoskich i 9 polskich. Celem protokołu jest zaproponowanie wskazówek dla lokalnej polityki na rzecz godzenia sfery prywatnej ze sferą zawodową. Przede wszystkim zaprezentowanie sugestii dotyczących rozwiązań wzmacniających lokalną politykę na rzecz godzenia sfery prywatnej i zawodowej.

Dokument skierowany jest do całego społeczeństwa, lecz jego głównymi adresatami są przedstawiciele administracji publicznej na szczeblu lokalnym, którzy ponoszą bezpośrednią odpowiedzialność za planowanie, wdrażanie oraz zarządzanie przepisami regulującymi strategię godzenia sfery prywatnej ze sferą zawodową. Dodatkowo, protokół ten adresowany jest do przedsiębiorców oraz pracodawców, jako, że to oni tworzą przestrzeń zawodową a więc miejsce, w którym zmiany muszą przede wszystkim być wdrażane. Wreszcie, dokument skierowany jest również do obywateli, ponieważ rolą każdego z nas jest znajdowanie sposobów, które umożliwiają nam zachowanie jak największej równowagi we własnym życiu.

KONTEKST

Polska

Polska znajduje się na początkowym etapie wdrażania polityki równouprawnienia płci poprzez regulacje na poziomie lokalnej administracji. Obecnie w ramach polskiego systemu administracji publicznej nie funkcjonują żadne specjalne jednostki czy urzędy bezpośrednio odpowiedzialne za promowanie równych szans bądź też polityki na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Nie istnieją również żadne odrębne dokumenty strategiczne na rzecz równych szans i godzenia życia zawodowego z rodzinnym ani na szczeblu lokalnym ani centralnym. W dokumentach strategicznych i operacyjnych zaczynają dopiero pojawiać się pojedyncze wzmianki dotyczące problematyki dyskryminacji ze względu na płeć lub godzenia życia zawodowego z rodzinnym. Pewne działania, które przyczyniają się do wsparcia obywateli w godzeniu życia zawodowego z rodzinnym są realizowane przez jednostki administracji publicznej jednak nie jako odrębna polityka, ale w ramach zadań z zakresu pomocy społecznej, edukacji i promocji zatrudnienia.

Włochy

Polityka równych szans i wdrażania strategii godzenia życia zawodowego z rodzinnym funkcjonuje we wszystkich programach realizowanych przez włoskie instytucje publiczne. Odbyna się to poprzez monitorowanie działań, świadczeń, propozycje i rekomendacje dla przyszłych interwencji i planów finansowych. Wewnątrz lokalnych urzędów funkcjonują odrębne jednostki odpowiedzialne za wdrażanie polityki równouprawnienia ze względu na płeć. W niektórych urzędach publicznych wprowadzone zostały także wewnętrzne (skierowane do pracowników urzędu) rozwiązania dotyczące urlopów rodzicielskich, pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz innych elastycznych form zatrudnienia. Wspólnym celem wszystkich programów jest stymulowanie zintegrowanej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi, prywatnymi i publicznymi jednostkami, co prowadzić ma do stworzenia sieci podmiotów działających na rzecz godzenia sfery prywatnej i zawodowej. Podmioty działające w ramach tej sieci dokonują oceny lokalnych potrzeb, dzielą między siebie zadania oraz plany, prowadzą analizę problemów oraz ich charakterystyk oraz proponują i wdrażają projekty i rekomendacje, które mają służyć ulepszeniu systemu prawnego oraz lokalnego planowania. W niektórych przypadkach Urzędy kilku różnych miast zawierają między sobą Umowy Instytucjonalne w celu lepszej koordynacji działań na rzecz równych szans. We Włoszech na szczeblu centralnym zostały już przyjęte regulacje prawne (Ustawa 53/2000),

które dają wiele narzędzi ułatwiających godzenie życia zawodowego i rodzinnego, jednak aby w pełni wykorzystać ich potencjał, konieczna jest szeroka promocja i upowszechnianie tych rozwiązań. Pomimo poczynionych ostatnio postępów, kwestie związane ze strategiami godzenia sfery prywatnej i zawodowej oraz problemy związane z promowaniem równouprawnienia płci stanowią nadal poważne wyzwanie dla terytorium Pizy, gdzie nadal funkcjonuje wiele stereotypów generujących nierówności społeczne.

Hiszpania

Na terenie gmin autonomicznego regionu Madryt – uczestników projektu EU - Reconcitey – podobnie jak i w całej Hiszpanii oficjalnie doceniono wagę tworzenia specjalnej polityki na rzecz godzenia życia prywatnego i zawodowego. Powszechna zgoda panuje też co do potrzeby wprowadzania specjalnych narzędzi służących promowaniu godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Zakres tych regulacji i narzędzi jest inny dla każdej gminy, przede wszystkim dlatego, że środki budżetowe przeznaczone na ten cel są różne w każdym okręgu. Gminy różnią się między sobą także długością stażu we wdrażaniu przepisów dotyczących równouprawnienia oraz godzenia życia prywatnego i zawodowego. Podczas gdy niektóre gminy są już w trakcie realizacji IV Planu Na Rzecz Równych Szans, pozostałe nadal pracują nad II Planem. Z drugiej strony, nadal pozostało wiele do zrobienia odnośnie wdrażania kwestii równouprawnienia płci w taki sposób, aby problemy związane ze strategiami godzenia życia rodzinnego z pracą zawodową stały się codziennością całościowej lokalnej polityki a nie były ograniczane do obszarów pomocy społecznej czy jednostek do spraw kobiet. Podobne trudności z uznaniem poglądu, że godzenie życia rodzinnego z zawodowym jest problemem uniwersalnym a nie dotyczącym jedynie kobiet, obserwujemy także w hiszpańskim społeczeństwie. Obecnie nie ma wątpliwości, iż dokonano już znacznych postępów w kwestii wdrażania godzenia życia zawodowego z rodzinnym (w szczególności w odniesieniu do: ustawodawstwa: Przepis 39/1999, projekt prawnego promowania upełnomocnienia oraz zapewnienia usług na rzecz osób znajdujące się w sytuacjach zależności/osób niepełnosprawnych; a także w kwestii przemiany postaw i zwiększania świadomości u lokalnych władz, w mediach, związkach zawodowych i w organizacjach pozarządowych). Jednakże najbardziej palącą kwestią jest aby rozwiązania na poziomie lokalnym były planowane w zintegrowany, globalny sposób, aby uwzględniały one jednocześnie kilka sfer: lokalną administrację publiczną, obywateli oraz podmioty ekonomiczne i społeczne.

REKOMENDACJE

W administracji lokalnej krajów uczestniczących w projekcie, bez względu na poziom dotychczasowych osiągnięć, stwierdzono wzrost politycznej świadomości problemów równych szans oraz godzenia życia zawodowego i rodzinnego. Tak jak opisano, hiszpańskie oraz włoskie gminy wdrażają narzędzia promujące prawdziwe pogodzenie sfery prywatnej z pracą. Polska administracja lokalna rozpoczyna dopiero działania w tym kierunku.

Jednakże bez względu na stopień zaawansowania, każdy samorząd w swoich działaniach na rzecz godzenia życia prywatnego i pracy zawodowej powinien kierować się następującymi wskazówkami:

- Zainteresowanie problemami w pogodzeniu życia rodzinnego i pracy zawodowej wywodzi się z postulatów społecznego ruchu kobiecego i stanowiło element walki o równe prawa dla kobiet/ równość szans. Obecnie jednak uznaje się, że to problem uniwersalny, który wywiera wpływ na rodziny, ludzi, miasta, firmy, rynek pracy oraz lokalne samorządy. Zatem skuteczna polityka wspierająca godzenie życia prywatnego i pracy zawodowej to strategiczna konieczność dla całego społeczeństwa. Dotyczy ona wszystkich aspektów rozwoju miast i ich mieszkańców: społecznych, kulturowych i ekonomicznych.
- Początkowo pogodzenie pracy z obowiązkami rodzinnymi traktowano głównie jako problem kobiet, które nadal niemal wyłącznie odpowiadają za rodzinę i opiekę nad osobami zależnymi. Obecnie podkreśla się, że uzyskanie równowagi między pracą a rodziną jest potrzebą wszystkich ludzi bez względu na płeć i że owo zagadnienie obejmuje także prawo do wolnego czasu umożliwiającego rozwój osobisty, działalność obywatelską lub społeczną, w skrócie: prawo do samorealizacji.
- Pogodzenie pracy/kariery zawodowej a rodziny/życia osobistego jest wyzwaniem stojącym wobec wszystkich społeczeństw, skutki wdrażania rozwiązań w tym zakresie uwidaczniają się przede wszystkim na poziomie lokalnym. Większość zachodnich rządów wprowadza odpowiednie ustawodawstwo, ale by miało ono właściwą siłę oddziaływania, planowanie oraz wprowadzanie w

życie zmian musi być dokonywane przez samorządy. Dlatego też to przede wszystkim miasto jest przestrzenią społeczną, w której powinny być realizowane prawa obywateli do zapewnienia im warunków dla zdrowego i zrównoważonego życia. Podstawowym warunkiem skuteczności w budowaniu przyjaznej dla mieszkańców miejskiej przestrzeni jest dbałość o wdrażanie rozwiązań sprzyjających godzeniu życia prywatnego, rodzinnego i zawodowego.

- Kilka lat temu polityka harmonijnego godzenia pracy z życiem rodzinnym włączona została w zakres zagadnień Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (SCR), co stanowi nowy impuls dla samorządów do zawierania porozumień z partnerami biznesowymi w celu wspólnego wprowadzania w życie rozwiązań ułatwiających godzenie pracy zawodowej i życia prywatnego. Samorządy lokalne mogą i powinny odgrywać istotną rolę we wdrażaniu w firmach prywatnych na ich terytorium takiej polityki zarządzania zasobami ludzkimi, która harmonijnie godziłaby potrzeby i prawa pracowników związane z ich życiem rodzinnym oraz ekonomiczne interesy pracodawców.

ŚRODKI I DZIAŁANIA

Aby harmonijne godzenie życia zawodowego i rodzinnego stało się normą musi dokonać się postęp w funkcjonowaniu administracji publicznej. Konieczne jest przejście od realizowania specyficznych tematycznych nie powiązanych ze sobą planów i programów do tworzenia globalnych i skoordynowanych strategii wspierających prawa obywateli. Lokalna polityka powinna uwzględniać kwestie godzenia życia zawodowego i rodzinnego w sposób całościowy na każdym poziomie podejmowania decyzji i zarządzania.

Poniżej przedstawiamy listę działań, które mogą korzystnie wpłynąć na poprawę realizacji lokalnej polityki:

- Wdrażanie planów, programów i systemów usług ułatwiających godzenie życia zawodowego z rodzinnym pod hasłem polityki równouprawnienia płci oraz wyrównywania szans. Jedno bez drugiego, to akcja „reklamowa”, której efekty nie będą trwałe. Dlatego też integralne i globalne podejście w sprawach polityki równouprawnienia płci musi być obecne we wszystkich gminach.
- Kwestie godzenia życia zawodowego i rodzinnego powinny być uwzględniane we wszystkich obszarach planowania i zarządzania, a nie jak dotąd tylko w odniesieniu do spraw socjalnych czy dotyczących kobiet. Aby rzeczywiście wprowadzić zmiany należy w planach uwzględniać zarówno działania strategiczne jak i operacyjne.
- Urzeczywistnienie w praktyce równości szans powinno być wspierane poprzez tworzenie lokalnych budżetów zgodnie z metodologią budżetów partycypacyjnych nacechowanych perspektywą wrażliwości na płeć.
- Wprowadzenie szkoleń dotyczących równych szans, dyskryminacji oraz stereotypów związanych płcią dla wszystkich pracowników urzędu.
- Wdrażanie wewnętrznej polityki na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego, mającej na celu wspieranie samych pracowników urzędu.
- Jakkolwiek lokalne plany na rzecz równych szans i godzenia życia zawodowego z rodzinnym muszą być rozwijane zgodnie z aktualnymi zasobami każdej jednostki administracji publicznej, to jednak należy zawsze mieć na uwadze, że są to długoterminowe, strategiczne działania, które będą wymagać nowych i lepszych środków z każdym następnym rokiem.

